

5.4.1 PRVOUKA

5.4.1.1 Charakteristika vyučovacího předmětu Prvouka

Vyučovací předmět *Prvouka* vychází ze vzdělávací oblasti *Člověk a jeho svět* RVP ZV. Hlavním cílem předmětu je rozvíjet poznatky, dovednosti a prvotní zkušenosti žáků získané ve výchově v rodině a v předškolním vzdělávání. Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti a utváří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa. Učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi, všimnout si podstatných věcných stránek i krásy lidských výtvarů a přírodních jevů, soustředěně je pozorovat a přemýšlet o nich. Na základě poznání sebe a svých potřeb a porozumění světu kolem sebe se žáci učí vnímat základní vztahy ve společnosti, porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům, vnímat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti. Podmínkou úspěšného vzdělávání v daném předmětu je vlastní prožitek žáků vycházející z konkrétních nebo modelových situací při osvojování potřebných dovedností, způsobů jednání a rozhodování. K tomu významně přispívá i osobní příklad učitele. Propojení výuky s reálným životem a s praktickou zkušeností žáků se stává velkou pomocí i ve zvládání nových životních situací i nové role školáka, pomáhá jim při nalézání jejich postavení mezi vrstevníky a při upevňování pracovních i režimových návyků.

5.4.1.2 Obsahové, časové organizační vymezení předmětu Prvouka

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu Prvouka je členěn do pěti tematických okruhů, které tvoří jeden celek vnitřně propojený zřejmými souvislostmi a vztahy. V tematickém okruhu *Místo, kde žijeme* se žáci učí na základě poznávání nejbližšího okolí, vztahů a souvislostí v něm chápat organizaci života v rodině, ve škole, v obci. Důraz je kladen na dopravní výchovu, praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků. Různé činnosti a úkoly by měly přirozeným způsobem probudit v žácích kladný vztah k místu jejich bydliště, postupně rozvíjet jejich národní cítění a vztah k naší zemi. V tematickém okruhu *Lidé kolem nás* si žáci postupně osvojují a upevňují základy vhodného chování a jednání mezi lidmi, uvědomují si význam a podstatu tolerance, pomoci mezi lidmi, vzájemné úcty, snášenlivosti. Seznamují se se základními právy a povinnostmi, ale i s problémy, které provázejí soužití lidí.

V tematickém okruhu *Lidé a čas* se žáci učí orientovat v dějích a v čase. Poznávají, jak a proč se čas měří, jak události postupují v čase a utvářejí historii věcí a dějů. Učí se poznávat, jak se život a věci vyvíjejí a jakým změnám podléhají v čase. V tematickém okruhu se vychází od nejznámějších událostí v rodině a obci. Podstatou tematického okruhu je vyvolat u žáků zájem o minulost, o kulturní bohatství regionu. Proto je důležité, aby žáci mohli samostatně vyhledávat, získávat a zkoumat informace z dostupných zdrojů, především pak od členů své rodiny i od lidí v nejbližším okolí, aby mohli společně navštěvovat památky. V tematickém okruhu *Rozmanitost přírody* žáci poznávají velkou rozmanitost i proměnlivost živé i neživé přírody nejbližšího okolí jejich života. Jsou vedeni k tomu, aby si uvědomili, že Země a život na ní tvoří jeden nedílný celek, ve kterém jsou všechny hlavní děje ve vzájemném souladu a rovnováze, kterou může člověk snadno narušit a velmi obtížně obnovovat. Na základě praktického poznávání okolní krajiny a dalších informací se žáci učí hledat důkazy o proměnách přírody, učí se využívat a hodnotit svá pozorování a záznamy, sledovat vliv lidské činnosti na přírodu, hledat možnosti, jak ve svém věku přispět k ochraně přírody a zlepšení životního prostředí. V tematickém okruhu *Člověk a jeho zdraví* žáci poznávají především sebe na základě poznávání člověka jako živé bytosti, která má své biologické a fyziologické funkce a potřeby. Poznávají, jak se člověk vyvíjí a mění od narození do dospělosti, co je pro člověka vhodné a nevhodné z hlediska denního režimu, hygieny, výživy, mezilidských vztahů atd. Získávají základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci i první pomoci a o bezpečném chování v různých životních situacích, včetně mimořádných událostí, které ohrožují zdraví jedinců i celých skupin obyvatel. Žáci si postupně uvědomují, jakou odpovědnost má každý člověk za své zdraví a bezpečnost i za zdraví jiných lidí. Žáci jsou vedeni k poznání, že zdraví je nejcennější hodnota v životě člověka. Potřebné vědomosti a dovednosti získávají tím, že pozorují názorné pomůcky, sledují konkrétní situace, hrají určené role a řeší modelové situace.

V předmětu se realizují formou projektů (více viz kapitola č. 3.4 Začlenění průřezových témat) obsahově blízká průřezová témata „Výchova demokratického občana“, „Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech“ a „Environmentální výchova“. Vyučovací předmět Prvouka se vyučuje v 1. až 3. ročníku s hodinovými dotacemi odpovídajícími učebnímu plánu. Nezanedbatelná část výuky probíhá mimo budovu školy – v blízkém okolí školy, v různých částech obce, v rámci škol v přírodě. K preferovaným formám výuky patří i exkurze do různých institucí a do zajímavých přírodních lokalit.

S ohledem na podmínky výuky učitel zařazuje prvky čtenářské gramotnosti, sexuální výchovy a finanční gramotnosti.

5.4.1.3 Výchovné a vzdělávací strategie vyučovacího předmětu Prvouka

KOMPETENCE K UČENÍ	- Podporujeme samostatnost a tvořivost. - Podporujeme různé přijatelné způsoby dosažení cíle. - Ve výuce se zaměřujeme prioritně na „aktivní“ dovednosti, učivo používáme jako prostředek k jejich získání. - Ve výuce zřetelně rozlišujeme základní (nezbytné, klíčové, kmenové) učivo a učivo rozšiřující (doplňující). - Učíme práci s chybou. - Učíme trpělivosti, povzbuzujeme.
KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ	- Učíme žáky nebát se problémů, hovořit o nich a přijímat odpovědnost za své chování. - Vytvářením praktických problémových úloh a situací z třídního kolektivu učíme žáky prakticky problémy řešit. - Podporujeme různé přijatelné způsoby řešení problému. - Podporujeme týmovou spolupráci při řešení problémů. - V rámci svých předmětů učíme, jak některým problémům předcházet. - Ve škole i při mimoškolních akcích průběžně monitorujeme, jak žáci řešení problémů prakticky zvládají.
KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ	- Klademe důraz na „kulturní úroveň“ komunikace. - Netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků, zaměstnanců školy i rodičů. - Vedeme žáky k tomu, aby otevřeně vyjadřovali svůj názor podpořený logickými argumenty. - Vedeme žáky k pozitivnímu vnímání své školy, své obce, sebe a ostatních lidí. - Připravujeme žáky na zvládnutí komunikace s jinými lidmi v obtížných a ohrožujících situacích. - Důsledně vyžadujeme dodržování pravidel stanovených ve školním řádu jako přípravu na dodržování zákonných norem a morálky společnosti. - Učíme žáky naslouchat druhým, jako nezbytný prvek účinné mezilidské komunikace.
KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ	- Učíme žáky pracovat v týmech, učíme je vnímat vzájemné odlišnosti jako podmínku efektivní spolupráce. - Podporujeme vzájemnou pomoc žáků, vytváříme situace, kdy se žáci vzájemně potřebují. - Vedeme žáky k odsouzení nežádoucích projevů rasismu, xenofobie a nacionalismu. - Učíme žáky toleranci a uznání přirozené autority svých spolužáků.
KOMPETENCE OBČANSKÉ	- V žácích upevňujeme hrdost na svou osobu, rodinu a obec. - Vedeme žáky k aktivní ochraně životního prostředí a svého zdraví. - Netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků, zaměstnanců školy i rodičů. - Netolerujeme kamarádské chování a odmítnutí požadované pomoci.
KOMPETENCE PRACOVNÍ	- Vedeme žáky k pozitivnímu vztahu k práci druhých, učíme je vážit si pracovního úsilí kamarádů a respektovat výsledky jejich práce. - Důsledně žáky vedeme k dodržování vymezených pravidel, ochraně zdraví a k plnění svých povinností a závazků. - Učíme žáky pracovat přiměřeným pracovním tempem, aby neplýtvali svojí energií ani energií druhých.
KOMPETENCE DIGITÁLNÍ	- Vedeme žáky k pozitivnímu vztahu k práci s různými digitálními technologiemi. - Využíváme digitální technologie k efektivní výuce prvouky (výukové hry, videa, práce s mapou) - Používáme interaktivní tabuli